

Udskriftsdato: 23. december 2025

VEJ nr 9324 af 21/07/2011 (Historisk)

Vejledning om smittebeskyttelse ved besætningsbesøg

Ministerium: Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Journalnummer: 2010-20-2301-00407

Senere ændringer til forskriften

SKR nr 9480 af 15/06/2023

Vejledning om smittebeskyttelse ved besætningsbesøg

Indledning

Vejledningen henvender sig til ansatte i Fødevarestyrelsen samt i andre myndigheder, der i deres arbejde færdes på ejendomme, hvor der holdes husdyr.

Vejledningens formål er at give nogle retningslinjer for planlægning af besætningsbesøg for således at minimere risikoen for overførsel af smitte fra en besætning til en anden via den tilsynsførende.

Tilsyn i landets husdyrbesætninger er nødvendigt for at opfylde en lang række krav om kontrol, ex. før eksport, før slagting, velfærdskontrol, medicinkontrol, kontrol med husdyrsundhed m.v. Men kontrolløren skal naturligvis udvise den største agtpågivenhed, hvad angår smittebeskyttelse. Det er sjældent muligt at planlægge således, at der kun udføres besøg i en enkelt besætning dagligt, men dette er heller ikke altid nødvendigt, hvis der følges en række retningslinjer for skift af tøj og vask og desinfektion.

Kontrol af besætningens veterinære status

Ved tilrettelæggelse af tilsyn kontrolleres besætningens veterinære status for anmeldepligtige sygdomme. Dette kan gøres enten i CHR-internet på www.glr-chr.dk eller i CHR-forms på <http://fvm.glr-chr.dk>

- CHR-internet: Ved indtastning af besætningens CHR nr. vil der under "Veterinære problemer" være anført et "Ja", hvis der er mistanke om eller konstateret smitte med en anmeldepligtig husdyrsygdom i besætningen. Det vil fremgå hvilken sygdom, det drejer sig om, og om der er tale om mistanke eller udbrud.
- CHR-forms: Ved indtastning af besætningens CHR nr. vil der under "Veterinære hændelser" være anført navn på sygdommen, samt om der er tale om mistanke eller udbrud. Desuden vil man her kunne se historik, dvs. hvornår en evt. mistanke er opstået, og hvornår det er blevet bekræftet, at besætningen er smittet.

Planlægning af besøgsrækkefølge

Under iagttagelse af nedenstående kan der i de fleste tilfælde aflægges tilsyn i flere besætninger samme dag.

Særlige krav, der modsvarer branchens regler for besætninger med samme officielle sundhedsstatus som den besætning, der besøges, bør respekteres, med mindre besøget er af uopsættelig karakter.

Ved planlægning af besøg i fx to besætninger, der passes af det samme personale, følges retningslinjerne for besætningernes eget personale.

Fjerkræbesætninger

Besætninger med olde- og bedsteforældredyr, samt centralopdrætsbesætninger, formerings-besætninger og rugerier besøges først. Derefter besøges opdræt til konsumægproduktion, konsum-ægbesætninger og slagtekyllingebesætninger, slagtekalkunbesætninger, ande- og gåsebesætninger samt fjervildtsbesætninger i nævnte rækkefølge.

Ved tilsyn på lige linje (dvs. samme niveau) i fjerkræbesætninger med olde- og bedsteforældredyr, i centralopdræts- og formeringsbesætninger samt i rugerier foretages der bad imellem tilsynene. Badet kan foretages efter tilsyn i den første besætning, før tilsyn i næste besætning eller imellem tilsynene på regionskontoret.

Der skal gå mindst 24 timer efter besøg i en hvilken som helst husdyrbesætning, inden der gennemføres tilsyn i en besætning med olde- eller bedsteforældredyr, centralopdræt, formeringsflokke eller i rugerier.

Inden tilsyn i disse besætninger i avlspyramidens top forventes det, at den tilsynsførende har været i bad samt skiftet arbejdsbeklædning (beklædning under overtrækstøjet), siden seneste besøg i en hvilken som

helst husdyrbesætning. Er dette ikke tilfældet, foretages bad og skift af tøj inden tilsyn i besætning med olde- eller bedsteforældredyr, centralopdræt, formeringsflokke eller i rugeri.

Tilsyn i slagtefjerkræbesætninger og i konsumægsproducerende besætninger kan gennemføres efter tilsyn i besætninger med andre dyrearter på betingelse af, at der er gået mindst 24 timer efter det forrige besøg. Hvis dette ikke er muligt, kan det accepteres, at der går kortere tid under forudsætning af, at der foretages bad inden tilsynet. Der skal desuden altid foretages skift af yderste lag arbejdsbeklædning (overtrækstøj); beklædning herunder skal skiftes, hvis denne er blevet våd eller tilsmudset.

Tilsyn i slagtefjerkræbesætning eller i konsumægsproducerende besætning efter tilsyn i anden fjerkræbesætning kan foregå på betingelse af, at der anvendes rent overtrækstøj og fodtøj, samt overtrækshus/hætte, der dækker håret. Endvidere skal der gennemføres grundig håndvask og om nødvendigt vask af ansigtet.

Besøgsrækkefølge og karantæne ved besøg i fjerkræbesætninger er angivet i skemaform i **bilag 1**.

Svinebesætninger

Avls- og opformeringsbesætninger besøges først og derefter smågriseproducerende besætninger. Til sidst besøges slagtesvinebesætninger.

For svinebesætninger med særlig sundhedsstatus gælder der bestemmelser om besøgsrækkefølge og karantænetider, der er fastlagt af SPF-systemet. Eksempelvis besøges besætninger med rød status før besætninger med blå. Disse bestemmelser bør respekteres, med mindre besøget er af uopsættelig karakter.

SPF-Sundhedsstyringen tilbyder en mulighed for hjælp til planlægning af besøgsrækkefølge på

www.spf-sus.dk

, hvor man i højre side af skærbilledet kan klikke sig ind på ”Besøgsrækkefølge”, indtaste CHR-numre, få oplysninger om besætningerne, og om besøgsrækkefølgen er i overensstemmelse med SPF-reglerne.

Du kan også få hurtige informationer om sundhedsstatus på en svinebesætning via din mobiltelefon. Send en SMS til 1220 med ”Sus mellemrum 6-cifret CHR-nummer” fx ”Sus 099997”. Kort tid efter vil du modtage en SMS med både sundhedsstatus, betinget status, samdriftsbesætninger, salmonellaindeks (ved avls- og opformeringsbesætninger), og om besætningen er godkendt til det tyske QS – og dermed DANISH-godkendt.

Hvis den tilsynsførende udelukkende opholder sig ved rampe, sluse eller lignende i forbindelse med udsyning af dyr til samhandel (direkte eksport) fra røde og blå SPF-besætninger, gælder følgende:

- Besætninger besøges i henhold til SPF-status, dvs. i faldende statusrækkefølge.
- Der anvendes rene og tørre gummistøvler udleveret af besætningsejeren.
- Der anvendes engangskedeldragt eller ren flergangskedeldragt vasket ved min. 60 grader.
- Hænder vaskes i vand og sæbe før udsyning.
- Der anvendes engangsgummihandsker (eller tilsvarende), hvis en gris skal berøres, fx ved aflæsning af øremærke.

Kvægbesætninger (får/geder)

For kvægbesætninger såvel som for besætninger med får og geder gælder, at der skal planlægges og gennemføres tilsyn således, at disse ikke udgør en risiko for spredning af smitsomme husdyrsygdomme.

Store husdyrbesætninger

De store besætninger (kvæg og svin) skal ifølge bekendtgørelse om smittebeskyttelse i besætninger med svin og kvæg¹⁾ være omfattet af en smittebeskyttelsesplan, som omhandler forhold vedrørende beskyttelse af besætningen mod udefra kommende smitekilder. Smittebeskyttelsesplanerne omhandler bl.a. retningslinjer for besøgendes adgang til besætningen. Den tilsynsførende skal naturligvis overholde smittebeskyttelsesplanerne.

Smittebeskyttelsesplanerne skal godkendes af veterinærafdelingernes beredskabssektion.

Der skelnes mellem almindelig og skærpet hygiejne. Skærpet hygiejne anvendes ved mistanke om eller udbrud af alvorlige smitsomme husdyrsygdomme.

Besøgshygiejne

Almindelig hygiejne

Ved ethvert besætningsbesøg hvor man kommer i stalde, forrum, foderlader eller lignende, eller på anden måde kommer i direkte kontakt med en besætning, skal almindelig hygiejne som minimum overholdes. Dette indebærer at:

- Der anvendes gummistøvler eller andet fodtøj, der kan rengøres og desinficeres.
- Engangsovertræk kan anvendes som supplement til rent og desinficeret fodtøj – det letter den efterfølgende rengøring og desinfektion og gør den dermed mere effektiv. Der kan med fordel anvendes fodtøj, som stilles til rådighed af besætningsejeren.
- Fodtøj vaskes og desinficeres (spray eller dyp), inden ejendommen forlades, også selv om der har været anvendt supplerende engangsovertræk.
- Der i besætningen anvendes enten bedriftens eget tøj, overtrækstøj til engangsbrug eller overtrækstøj, der er vasket ved mindst 60 grader inden anvendelse.
- Fodergange så vidt muligt ikke betrædes.
- Dyr kun berøres, såfremt det er påkrævet.
- Der altid foretages grundig håndvask efter besøg, også selvom der er anvendt engangshandsker.
- Udstyr (mobiltelefon, fotoapparat, målebånd, papirer etc.) håndteres med rene hænder eller beskyttes mod forurening på anden måde.
- Udstyr mv. der har været i kontakt med dyr, gødning eller andet, vaskes og desinficeres inden anvendelse i anden besætning.
- At alt brugt engangsmateriale/udstyr efterlades på ejendommen.
- At tilsynsførende med zoonotiske lidelser der kan smitte til de pågældende dyr, ikke aflægger besætningsbesøg.

Hvis man i forbindelse med et besøg skal færdes på marker, hvor der går dyr, eller hvor der er spredt husdyrgødning, skal reglerne for almindelig hygiejne overholdes.

Som desinfektionsmiddel kan Virkon S anvendes i en 1% opløsning. Husk at desinfektionsmidler som Virkon S er meget følsomme overfor biologisk materiale. Bedste effektivitet opnås ved anvendelse på rene overflader.

Karantæne efter udlandsophold

Efter udenlandsophold med besøg i en animalsk produktion eller med kontakt til husdyr, skal der gå mindst 48 timer, inden et tilsyn kan gennemføres.

Skærpet hygiejne

Ved udbrud af alvorlige smitsomme husdyrsygdomme i Danmark eller relevante nabolande, kan der være restriktioner på tilsyn således, at kun absolut nødvendige tilsyn gennemføres. Det kan besluttes, at det kun er tilladt at aflægge et tilsyn pr. dag i besætninger med modtagelige arter, eller at tilsyn helt undlades i en kortere periode. Såfremt der indføres restriktioner på tilsyn, vil der blive informeret herom.

Inden for et afspærret område foretages al færdsel under iagttagelse af skærpet hygiejne. Ved skærpet hygiejne følges samme grundlæggende principper som ved almindelig hygiejne.

Udstyr og andet, der har været i besætningen, skal rengøres og desinficeres, før det må medtages fra ejendommen.

Man skal endvidere være opmærksom på den risiko, bilen kan udgøre for overførsel af smitte. Derfor parkeres bilen hensigtsmæssigt, og om nødvendigt oversprøjtes hjul og hjulkasser med desinfektionsmid-

del. Husk at desinfektionsmidler oftest ikke er virksomme ved tilstedeværelse af store mængder biologisk materiale.

Efter færdsel på en ejendom med dyr mistænkt for eller hvor der er konstateret udbrud af en alvorligt smitsom husdyrsygdom²⁾, skal der gå mindst 48 timer efter bad/tøjskift, inden anden besætning må besøges.

De overordnede retningslinjer for færden i og ved besætninger i forbindelse med udbrud af smitsomme husdyrsygdomme fremgår af **bilag 2**.

Hvis den tilsynsførende selv har dyr hjemme

Tilsynsførende der selv har dyr, skal i forhold til egen besætning iagttage samme forholdsregler som ved besøg i andre besætninger, dvs. skift af fodtøj og overtrækstøj, håndvask mv. Se relevant afsnit i nærværende vejledning.

For ophold i eget stuehus uden kontakt til besætningen gælder ingen restriktioner, med mindre andet er bestemt af Fødevarestyrelsen.

Denne vejledning træder i kraft den 21. juli 2011.

Samtidig ophæves retningslinjer nr. 13240 af den 15. september 1983 for besøg på landbrugsejendomme med husdyrhold.

Fødevarestyrelsen, den 21. juli 2011

- 1) Bekendtgørelse nr. 1329 af 30. november 2010 om smittebeskyttelse i besætninger med kvæg og svin.
- 2) Omfatter specielt følgende: Mund- og klovesyge, klassisk svinepest, afrikanske svinepest, Swine Vesicular Disease, aviær influenza, Newcastle disease.

Fjerkræbesætninger: besøgsrækkefølge og karantæne

Besætningstype	Besøgsrækkefølge	Evt. karantæne	Tilsyn på lige linje ¹⁾
Avlsbesætninger Centralopdræt Formeringsbesætninger Rugier	Først	Mindst 24 timer efter besøg i hvilken som helst husdyrbesætning, samt bad og tøjskift.	Bad imellem tilsyn - efter tilsyn i 1. besætning, før tilsyn i 2. besætning eller på regionskontoret.
Opdræt til konsumægsproduktion Konsumægsbesætninger Slagtekyllingebesætninger Slagtekalkunbesætninger	Efter ovenstående i nævnte rækkefølge	Efter besøg i besætninger med andre dyrearter: Optimalt 24 timer, samt vask og tøjskift. Kortere tid kan accepteres. ²⁾ Efter besøg i anden fjerkræbesætning: ingen karantæne, men anvend rent overtrækstøj og fodtøj, samt overtrækshue/hætte der dækker håret. Grundig håndvask og om nødvendig vask af ansigtet.	Anvend rent overtrækstøj og fodtøj, samt overtrækshue/hætte der dækker håret. Grundig håndvask og om nødvendig vask af ansigtet.
Ande- og gåsebesætninger Fjervildts besætninger	Sidst	Anvend rent overtrækstøj og fodtøj, samt overtrækshue/hætte der dækker håret. Grundig håndvask og om nødvendig vask af ansigtet.	Anvend rent overtrækstøj og fodtøj, samt overtrækshue/hætte der dækker håret. Grundig håndvask og om nødvendig vask af ansigtet.

¹⁾ Tilsyn foretaget i besætninger på samme niveau.

²⁾ Bemærk at den danske fjerkræbranche i dag er stort set salmonellafri – hvorimod salmonella i svineproduktionen stadig er forholdsvis almindeligt forekommende.

Overordnede retningslinjer for færden i og ved besætninger i forbindelse med udbrud af smitsomme husdyrsygdomme

Tabel 1. Alvorlige smitsomme husdyrsygdomme ¹⁾				
Fredstid ²⁾	Udbrud			Ejendom under offentligt tilsyn (OT)
	Udenfor zone	I 10 km zone	I 3 km zone	
Alm. hygiejne	Skærpet hygiejne	Skærpet hygiejne	Undgå besøg ³⁾	Besøg kræver tilladelse fra fødevarerregionens beredskabssektion

¹⁾ Omfatter specielt følgende: Mund- og klovesyge, klassisk svinepest, afrikansk svinepest, Swine Vesicular Disease, aviær influenza, Newcastle disease.

²⁾ Fredstid beskriver tiden, hvor der ikke er konstateret relevante smitsomme husdyrsygdomme i Danmark, eller i relevante nabolande.

³⁾ Dette gælder naturligvis ikke for mistankebesøg eller screeningsbesøg.

Tabel 2. Øvrige anmeldepligtige sygdomme			
Besætningsstatus	Stuehus	Marker uden afgræsning eller husdyrkontakt	Stald og øvrige områder med husdyrkontakt, herunder afgræssede marker og gylleforurenede områder
Under offentligt tilsyn (OT) grundet BSE	Ingen restriktioner	Ingen restriktioner	Almindelig hygiejne
Under offentligt tilsyn (OT) grundet salmonella	Ingen restriktioner	Ingen restriktioner	Almindelig hygiejne
Under offentligt tilsyn (OT) grundet andre sygdomme end nævnt i tabel 1 samt herover	Ingen restriktioner	Ingen restriktioner	Besøg kræver tilladelse fra fødevarerregionens beredskabssektion